

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XIV

MERSİN
2006

KAAM YAYINLARI
OLBA
XIV

© 2006 Mersin/Türkiye
ISSN 1301 7667

OLBA dergisi TÜBİTAK - ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanında taranmaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs-Kasım aylarında olmak üzere,
yılda iki kez basılmaktadır.
Published each year in May and November.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.
It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında
belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.
Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü
33342-MERSİN
TURKEY
Tel: 0532 747 57 72

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses
Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734
Fax: 00.90.324.361 00 46
web mail: www.kaam.mersin.edu.tr
e-mail: kaam@mersin.edu.tr

Dağıtım / Distribution
Zero Prod. Ltd.
Tel: 00.90.212.244 75 21-249 05 20
info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XIV

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XIII

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Hayat ERKANAL
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Yıldız ÖTÜKEN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN
2006

İçindekiler/Contents

Muzaffer Demir

Arkaik ve Klasik Dönemde Tymnes Adlı Kariyalılar Üzerine Yeni Düşünceler 1

Figen Çevirici

*Polyksena'nın Kurban Edilmesi Mitosu'nun Antik Metinlerde
ve Arkeolojik Materyaller Üzerinde Değerlendirilmesi* 23

Erkan Alkaç

Tarsus Müzesinde Bulunan Bir Grup Lekythos 53

Murat Arslan

*Pontos'tan Karadeniz'e: Bir Adlandırmanın Ardındaki Önyargılar,
Varsayımlar ve Gerçekler* 71

Deniz Kaplan

Korykos Antik Kenti'nin ve Kilikia Bölgesi'nin Korinth Sütun Başlıkları 89

Mustafa Adak

Batı Toroslar'da Yerel Ayaklanmalar ve Eşkıyalık 113

İdil Üçer Karababa

*Roma Dönemi Tören Alaylarının Kent Dokusuna Etkileri:
Roma ve İstanbul'daki Zafer Alayları* 127

Lale Özgenel

*Antik Yunan Konut Yazını: Kaynaklar, Sorunlar
ve Yeni Yaklaşımlar Üzerine Bir Değerlendirme* 149

OLBA Dergisi; 2006 yılından itibaren TUBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanında taranmaya başlamıştır.

Yayın İlkeleri

OLBA; Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi süreli bilimsel yayınıdır. Yılda 2 sayı yayınlanır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara aittir. Dergi; Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri), Eskiçağ Tarihi, Nümizmatik ve Bizans Sanat Tarihi kapsamında orijinal sonuçları içeren makaleleri yayınlar. OLBA'da yayınlanması istenen makalelerde aşağıdaki şartlar aranır:

1. OLBA her yıl, ilki en geç 15 Mayıs'ta ikincisi en geç 15 Kasım'da olmak üzere iki sayı halinde yayınlanır. Yayınlanması istenilen makaleler, zaman sınırlaması olmaksızın gönderilebilir. Hakemler tarafından olumlu değerlendirilen makalelerin adedi OLBA'nın bir sayısı için fazla olduğu takdirde, bazı makaleler diğer sayıda yayınlanmak üzere havuzda bekletilir. Bu gibi durumlarda daha erken gönderilmiş olan makalelere öncelik tanınır.
2. OLBA'nın uluslararası bilimsel standartlara uygun olarak yayınlanabilmesi için aşağıda belirtilen teknik kurallara uyulmalıdır:
 - a- Makaleler, Word 5.0 ve üstü, Windows 95-98 veya Word 2000 yazım programı ile yazılıp disket ya da CD'ye kaydedilerek, figürleriyle birlikte iki nüsha olarak teslim edilmelidir;
 - b- Makaleler, figürleriyle birlikte çoğaltılmış olarak iki kopya halinde gönderilmelidir.
 - c- Metin yazılırken 10 punto, dipnot için ise 9 punto New York (Macintosh için) ya da Times New Roman (PC için) harf karakteri kullanılmalıdır.
 - d- Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
 - e- Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
3. Makale içindeki Yunanca karakterler için kullanılan Yunanca font da diskete yüklenerek yollanmalıdır.

4. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa ve (varsa) levha ya da resim sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Dipnot (kitaplar için):

Richter 1977, 162, Res. 217

Dipnot (Makaleler için):

Oppenheim 1973, 9, Lev.1

5. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inscripfen aus dem Museum von Denizli”,
Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224

6. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig.” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. Levha numarası tarafımızdan verilecektir. Bu sebeple levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kullanılmamalıdır.
7. Kullanılacak fotoğrafların, daha iyi sonuç almak açısından, siyah-beyaz olması tercih edilmektedir. Dia gönderecek yazarlar dia çerçevesi üzerine mutlaka resim sırasını yazmalıdır. Dijital ortamda yollanacak figürlerin numarası belli olmalıdır. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla mümkünse 30 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 20 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce ve Almanca olabilir. Makalelerde, biri Türkçe olmak üzere, yaklaşık 200 kelimedenden oluşan iki dilde özet, iki dilde makale başlığı ve yine iki dilde anahtar kelimeler bulunmalıdır.

ARKAİK VE KLASİK DÖNEMDE TYMNES ADLI KARIALILAR ÜZERİNE YENİ DÜŞÜNCELER

Muzaffer DEMİR*

Abstract

In this article, significant personalities with the name Tymnes, indicating Carian identity, are studied by using the literary and epigraphical sources of Archaic and Classical Periods. First of all, it is claimed that a bilingual Ancient Greek [Attic dialect] - Carian inscribed base of an archaic grave monument (kouros) found in Athens and dated ca. 525, belongs to a certain Carian named Tymnes. Contrary to this claim, this monument may belong to someone whose name is not Tymnes. When this reality and some other historical considerations are taken into account, one can not say that there is a relation between the owner of this grave monument and the tyrant of Termera in Caria, mentioned by Herodotos, whose name also appears on the front face of a silver coin of Termera dated between 550-480. This archaic grave monument is likely to belong to a noble Carian. This person probably came to Athens after the occupation and enslavement of Caria by the Persian forces of Kyros in 546 or afterwards. During this period, this deceased may have taken part as the leader of Carian mercenary soldiers in protecting the rule of Peisistratos who consolidated the tyranny in Athens in 546. It is possible that another Tymnes, mentioned by Herodotos and rose to the position of a regent of Scythian king in mid 5 th century, may have beforehand been hired by the Scythian kings in company of his Carian soldiers in order to be used as bodyguards. The name of another Tymnes, ruling the Carians in an unlocalized place in Caria and contemporary with Tymnes in Scythian palace, appears on the registry of Athenian Tribute Lists by the year, 445. This Tymnes appears to have continued to pay tribute until 425. As contrary to the recent views, it is not certain to relate this Tymnes to the previous one mentioned by Herodotos as the tyrant of Termera.

Key words: Tymnes, Caria, Carians, Tyrant.

* Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Demir Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.
E-mail:dmuzaffer@mu.edu.tr.

Özet

Bu makalede Arkaik ve Klasik dönem edebi ve epigrafik kaynaklarında Tymnes ismiyle Kariyalı kimliği öne çıkan önemli şahsiyetler ele alınmaktadır. İlk olarak Atina'da bulunan ve 525 yılı civarına tarihlendirilen kouros türü mezar anıtı kaidesi üzerindeki Eski Yunanca (Attika lehçesi)-Karca yazıtın Kariyalı Tymnes'e ait olduğu iddia edilmektedir. Ancak yazıtta Tymnes isminin geçmeme olasılığı bulunmaktadır. Bu durum ve şimdiye kadar göz ardı edilen bazı ilgili tarihî gerçekler de dikkate alındığında mezar anıtının sahibiyile Herodotos'un bahsettiği ve ismi aynı zamanda 550-480 yılları arasına tarihlendirilen bir Termera gümüş sikkесinin ön yüzünde geçen Karia'daki Termera şehrinin tiranı Tymnes arasında bir bağlantı olmayabilir. Kouros türü mezar anıtı büyük bir ihtimalle Kariyalı bir soyluya aittir. Muhtemelen Pers kralı Kyros'un 546 yılında Karia'yı işgali sırasında veya sonrasında bir dönemde Atina'ya gelmiştir. Aynı dönemde Atina'da tiranlığını güçlendiren Peisistratos'un paralı askerlerden oluşan koruma birliğinde görev alma ihtimali bulunmaktadır. Herodotos'un bahsettiği ve V. yy.'ın ortalarında Skyth (İskit) sarayında kralın naipliğine kadar yükselen Tymnes'in de yine aynı şekilde kralın koruma birliğinde general olarak görev almak üzere maiyetindeki Kariyalı paralı askerlerle daha önceden bölgeye gitmesi muhtemeldir. Diğer taraftan Skyth sarayındaki Tymnes ile aynı dönemde Atina vergi listeleri'nde tam olarak nereyi yönettiği bilinmeyen Tymnes isminde bir tiranın ödemedede bulunduğu görülmektedir. Şimdiye kadar düşünülenin aksine vergi listelerinde ismi geçen bu tiran ile Herodotos'un bahsettiği Termera tiranı Tymnes arasında da kesin bir bağlantı kurmak zordur.

Anahtar kelimeler: Tymnes, Karia, Kariyalılar, Tiran.

Eski Yunan kaynaklarında Tymnes ismine ilk defa 1954 yılında Atina'da bulunan bir kouros¹ kaidesi üzerine Eski Yunanca (Attika lehçesi) -Karca yazılmış bir yazıtta rastlandığı iddia edilmektedir. Bu, Attika'da bulunan ilk iki dilli yazıt olması açısından ayrı bir önem arz etmektedir. Eski Yunan epigrafisi alanındaki uzmanlığıyla bilinen Jeffery kaide üzerindeki yazıtı şu şekilde okumaktadır: (a) σῆμα τόδε: Τύμ[νου?] | [Καρὸς τὸ Σκύλ[ακος + υιο?]] (b) Karca yazılı ve sadece ilk on harfi belirli olan satır (c) [Α]ριστοκλῆς ἐπ[οίει?]². Jeffery'yi takiben başka yazarlar da yazıtta geçen isimlerin Kariyalı Tym(nes) ve Skyl(aks) olduğunu kabul etmektedirler³. Diğer taraftan Meier-Brügger bu konuda yaptığı en son çalışmada

¹ Altında yazılı kaidesi, üstünde büst veya heykeli olan mezar anıtı.

² Jeffery 1962, 126.

³ Drews baştaki dört harfi Skyl---- olarak kesin belli olan kısmı sadece Skyl(akos) olarak restore etmekte olup, 'oğlu' kelimesini eklememektedir: σῆμα τόδε: Τύμ[νεο]. [Καρὸς τὸ Σκύλ[ακος]. [Karca yazılı ve sadece ilk on harfi belirli olan satır]. Α]ριστοκλῆς ἐπ[οίει]. Bk., 1973, 162 dn 64; ayrıca bk., Bengtson 1955, 303. V. I. Georgiev tarafından yapılan çalışmada Karca yazılan satır

yazıtı şu şekilde okumaktadır: (a) σῆμα τόδε: Τύχ[(b) Καρὸς τὸ Σκύλ[ακος (c) Karca yazılı ve sadece ilk on harfi belirli olan satır (d) [A]ριστοκλῆς ἐπ[οίε. Meier-Brügger’e göre, yazıtta geçen isim Tym(nes) olmayabilir. Yazıtın birinci satırında iki nokta üst üstden sonra gelen üçüncü kelimenin sadece tau ve üpsilon harfleri kesin olarak okunabilmektedir ve sonunun kaç harften oluştuğu belli olmayan bu kelimenin üçüncü harfinin sadece yarı çizgisi belli olmaktadır (Bk. Fig.1). Bu tam belli olmayan harfin mü yerine rho olma ihtimali göz ardı edilmemelidir⁴. Meier-Brügger sadece yarı çizgisi belli olan harfin uzantılarını fotoğraf karşılaştırmalarıyla tekrar gözden geçirerek, ismin Tyr(anno), Tyr(taio) veya Tyr(onos) olarak da okunabileceğine işaret etmektedir⁵. Biz ise bu çalışmamızda ilk aşamada tarihî verileri de dikkate alarak Meier-Brügger’in yazıtta geçtiği iddia edilen Tymnes ismi üzerindeki şüphelerinin haklı olduğunu savunacağız. Sonra mezar yazıtında geçen bu şahsın ve Tymnes ismiyle diğer antik kaynaklarda geçen Kariyalıların kimlikleri, görevleri ve bağlantıları üzerinde durarak yeni açıklamalarda bulunacağız.

İlk olarak yazıtta geçtiği iddia edilen Tymnes’in kimliğini ortaya koymak açısından bu kouros kaidesinin yapıldığı tarihin tespiti üzerinde durmamız gerekmektedir. Bengtson, bu kouros kaidesi Peiraeus Kapı’sının burçlarının (Πειραιϊκὰ πύλαι) temelini inşa edilmiş olarak bulunduğundan ve bu burç 478 yılında inşa edildiğinden dolayı, kaideyi terminus ante quem olarak 478 yılından önceki bir döneme tarihlendirmektedir. Kaidenin terminus post quem, yani en son yapılma tarihinin de 499 yılında Perslere karşı başlayan Ionia Ayaklanması (499-494) veya 494 yılında ayaklanmayı bitiren Lade Savaşı’nın sonlarına denk düştüğünü öne sürmektedir⁶.

Biz ise, Bengtson’un kendi iddiasını desteklemek için daha geç bir tarihlendirme yaptığı görüşündeyiz. Zira Bengtson, yazıtta geçtiği iddia

şu şekilde okunmaktadır: Karca. θβας σα ΨquF[ακαας?] = Eski Yunanca. Τυας ὁ Σκύλ[ακος]: σα = Türkçe. Sky(laks)’ın oğlu Tym(nes) veya Tya(s). Bk., 1975, 67. Burada Georgiev Tymnes olarak okunmasına karşı çıkmasa da onu Tyas olarak okumayı tercih etmektedir. İlk iki satırda Eski Yunanca yazılanın Karca tekrar edilmesi ihtimali yüksektir. Ayrıca bk., Vanderpool 1954, 231.

⁴ Meier-Brügger 1979, 87. J. D. Ray de bu yönde görüş bildirmektedir (1982, 77 vd).

⁵ Meier-Brügger ibid. Meier-Brügger bu mezar yazıtında Karca bölümün “Y’nin oğlu X” yapısı şeklinde olmadığını ve iki nokta üst üstden önce gelen ve dört harften oluşan Karca ifadenin Eski Yunanca Tym(---?) veya Try(---?)’i karşılamadığını belirterek, metnin doğrudan ölen şahsın babasından kaynaklanan aile ismini (patronymikon) temsil ettiğini düşünmektedir. Böylece Karca harflerden oluşan kısım şu şekilde de okunabilir: “Bu Skylaks ailesinin mezarıdır”. Bk., 1979, 88.

⁶ Bengtson 1955, 304.

edilen Tym(nes)'in babasının tarihçi ve coğrafyacı Karyandalı Skylaks olabileceğini ve bu Skylaks'ın hayatı hakkında bir eser yazdığı Mylasa kralı Heraklides ile birlikte Ionia Ayaklanması'nın sona erdiği 494 yılından sonra Atina'ya sığındığını iddia etmektedir⁷. Karyandalı Skylaks'ın 513 yılında Hindistan Seferi sırasında Pers kralı Dareios'a faydalı bilgiler sağladığı bilinmektedir⁸. Onun 480 yılı civarında 60 yaşında olduğu, Mylasa tiranı Heraklides'in Pers Savaşları esnasında göstermiş olduğu kahramanlıklar hakkındaki eserini de 480 yılından sonra yazdığı düşünülmektedir⁹. Eğer ismi Tym(nes) olduğu iddia edilen yazıtta geçen şahıs Karyandalı Skylaks'ın oğluysa ve Skylaks'ın ona 30 yaş civarında sahip olduğu düşünülürse; bu, Tym(nes)'in doğum tarihini 510 yılı civarı yapmaktadır. Bu durumda, Tym(nes)'in 490 yılında 20 yaş civarında olması gerekir. Buradan hareketle, eğer genç yaşında ölmediyse (ki genç yaşında ölen birisi için bu kouros'un yapılma ihtimali zayıftır) Tym(nes)'e ait olduğu iddia edilen bu kouros kaidesinin 500 yılından sonraki bir tarihte yapılması ihtimali zayıflamaktadır. Ayrıca Bengtson, Karyandalı Skylaks'ın 513 yılındaki Pers yanlısı tutumunun Ionia Ayaklanması sırasında aniden değişmesi ve Atina'ya sığınmasının arkasında yatan nedeni açıklamakta zorlanmaktadır. Diğer taraftan Bengtson tarafından Skylaks ile beraber Atina'ya sığındığı düşünülen Mylasalı Heraklides'in, aslında Eski Yunanlılara değil de İspanya'ya sığındığı ve burada Massaliotlerin Kartacalılara karşı yürüttüğü savaşta görev aldığı görüşü de göz ardı edilmemelidir¹⁰. Bütün bu veriler

⁷ Bengtson 1955, 303 vd; Drews 1973, 162 dn 64. Tymnes'in Karyandalı Skylaks'ın oğlu olduğu yönündeki görüş için ayrıca bk., Meritt 1954, 157.

⁸ Herodotos, 4.44. Bu sefer için ayrıca bk., Olmstead 1948, 145.

⁹ Drews 1973, 45.

¹⁰ Karyandalı Skylaks Karia'nın Mylasa kralı Heraklides hakkında "τὰ κατὰ Ἡρακλείδην τὸν Μυλασσῶν βασιλέα" başlıklı bir biyografik eser yazmıştı. Bk., Suda, s.v. Σκόλαξ; FGr Hist 709 F 17. Mylasalı Heraklides Ionia Ayaklanması'nda aktif bir rol aldı ve 497'de Pedasa'da Persleri tuzakla ağır bir yenilgiye uğrattı (Herodotos, 5.121). Bengtson, Heraklides'in taktik tecrübelerini Pers Donanması'na karşı 480 yılında Euböia adasının kuzey ucunda gerçekleşen Artemision Savaşı'nda yeniden uyguladığını öne sürmektedir (1955, 305-307). Bu konuda Hannibal'in tarihçisi Sosylos, İkinci Pön Savaşı'nda Kartacalılara karşı savaştan Massaliotlerin zekası yüzünden çağdaşları içinde ön plana çıkan "Mylasa doğumlu Heraklides'in geçmişte Artemision'da uyguladığı formasyonu" bildiklerini söylemektedir. Bk., FGr Hist 176 F 1. Bu fragman üzerine çalışma için bk., Wilcken 1906, 103-139. Sosylos'un bu bilgiyi kesinlikle Karyandalı Skylaks'ın eserinden aldığı iddia edilmektedir. Bk., Drews 1973, dn 63. Bengtson Sosylos'da geçen yerin kesinlikle Euböia'nın kuzey ucundaki Artemision olduğunu savunmaktadır (1955, 302-303). Ancak Bengtson Herodotos'un Perslere karşı Artemision Savaşı'nda Heraklides'in rolünden neden bahsetmediğini açıklamakta zorlanmaktadır (1955, 305-307). Eğer Heraklides'in Artemision Savaşı'nda uyguladığı bu üstün savaş taktığının ünü Kartaca'ya kadar ulaşırsa, Herodotos nasıl Heraklides'in Pedasa'da Perslere karşı başarısından bahsetmekteyse, bundan da bahsetmeliydi.

dikkate alındığında Bengtson'un iddialarına yönelik şüpheler artmaktadır. Jeffery, yazıtı yapan heykeltraş Aristokles'in 550 yılına kadar giden eserler yaptığını bildirmektedir¹¹. Yazıtın yer aldığı kaidenin üstünde heykeli yerleştirmek için bir boşluk bulunduğundan, bunun gerçekte standart bir kouros türü olma ihtimali yüksektir¹². Kouros'un üst kısmındaki heykeli daha önceden tahrip edildiğinden, yazıtın bulunduğu alt kısmı, diğer küçük yapıtlarla beraber sur duvarına inşa edilmiş halde bulunmuştur¹³. Bu durumda bu kouros'un Jeffery'nin de kabul ettiği gibi 478 yılındaki sur inşasından çok daha önceki bir dönemde yapıldığı söylenebilir. Jeffery, üzerindeki harf biçimlerinden bu yazıtın 525 yılı civarına tarihlendirilebileceğini bildirmektedir¹⁴.

Jeffery tarihlendirme konusunda haklı gözükmesine rağmen, onun Tymnes'in kimliğiyle ilgili iddiasına şüpheyle yaklaşmak gerekmektedir. Jeffery'e göre, bu yazıtta geçen Kariyalı Skylaks'ın oğlu Tym(nes), Herodotos'un aktardığı Histiaios'un babası Tymnes olabilir¹⁵. Ancak yukarıda belirtildiği gibi yazıtta geçen isim Tym(nes) olmayabilir. Aslında Herodotos'un aktardığı tarihî veriler de bu mezar yazıtının Termera hanedanı Tymnes ile bir bağlantısının olmadığına işaret etmektedir. Herodotos, Tymnes ismine ilk önce Ionia Ayaklanması ile ilgili anlattığı bölümde atıfta bulunmaktadır. Aktardığına göre; Miletoslu Aristagoras Ionia Ayaklanması başlamadan önce kara ordusu güçlü olan Perslere karşı özellikle denizde üstün olunması gereğinin farkında olduğundan, kendisinin liderliğini yaptığı 501 yılında gerçekleşen Naksos Seferi'ni fırsat bilerek, Küçük Asya'da tiran olup bu sefere Perslerin safında katılan kaptanları tutuklatmaya karar verir¹⁶. Bu tutuklatma görevi muhtemelen Aristagoras'ın akrabası olan Iatragoras'a verilir. Iatragoras başarısız Naksos Seferi'nden sonra 499 yılında Myous'ta demirli olan donanmada hâlâ görev yapan

Diğer taraftan Sosylos'un Heraklides'in operasyonları hakkında bir şey bilmediği ve Heraklides'in Phokaialı Dionysios gibi Pers kralı Dareios'tan kaçarak batıda İspanya'da Iberia Artemision'unda Massaliotlerin Kartacalılara karşı savaşında yardım ettiği öne sürülmektedir. Bk., Munro 1926, 289.

¹¹ 1962, 127.

¹² Bk., Bähler 1998, 84; ayrıca bk., Richter 1970, 138, no. 161.

¹³ Bähler 1998, 216.

¹⁴ 1962, 126. Aynı zamanda F. Willemsen yazıtı 520 yılı civarına tarihlendirmektedir (1963, 129).

¹⁵ İbid.; ayrıca bk., Bean-Cook 1955, 147-148.

¹⁶ Grundy, Herodotos açık bir şekilde belirtmese de aslında Naksos Seferi'nden önce Aristagoras'ın kafasında ayaklanma planları olduğunu ve amacının Naksos'u ele geçirmektense bölgedeki Ionia donanmalarını bir araya getirerek, bu donanmanın Perslere karşı hareketliliğini sağlamak olduğunu öne sürmektedir (1901, 84 vd).

Ibanollis'in oğlu Mylasalı Oliatos, Tymnes'in oğlu Termeralı Histiaios, Erksandros'un oğlu Koes, Heraklides'in oğlu Kymeli Aristagoras ve bunların yanında pek çoğunu tutsak alır¹⁷. Daha sonra Aristagoras göz boyayarak Ionia Ayaklanması'na katılmalarını sağlamak için Histiaios da dahil bu tiranları kendi yurtlarına teslim eder¹⁸. Ancak Tymnes'in oğlu Termeralı Histiaios'un, Mylasalı Heraklides veya Kindyeli Piksodaros gibi¹⁹ İonialılara destek veren Kariyalıların arasında²⁰ Perslere karşı savaştığını gösteren bir kanıt bulunmamaktadır. Aksine, Histiaios ayaklanma bastırıldıktan sonra 480 yılında Yunanistan'ın istilası sırasında diğer pek çok Karia tiranı ile beraber²¹ Pers kralı Kserkses'in donanmasında tekrar kaptan olarak görev alır²². Histiaios, 480 yılında meydana gelen Artemision Deniz Savaşı'nda Sandokes'in komutanlığı altındaki Pers donanmasını kendi gemileri sanarak düşman gemileri içine dalar ve kolayca Eski Yunanlılar tarafından ele geçirilir. Herodotos'un aktardığına göre, bu gemilerden birinde Alabanda tiranı Aridolis'de bulunmaktadır ve Eski Yunanlıların tutsaklardan Kserkses'in ordusu hakkında istediklerini öğrendikleri, daha sonra da onları Korinthos'a gönderdikleri görülmektedir²³. Muhtemelen Termeralı Histiaios da bu tutsaklar arasında bulunmaktadır. Aşağıda örnekleri verileceği gibi, Atinalılar 454/3 yılından itibaren Atina vergi listelerinde kayıtları tutulan ve tiranları hâlâ iktidarda olan bazı Karia şehirlerini, şehir isimleriyle değil de tiran isimleriyle kayda geçmekteydiler. Termera'nın 454/3 yılından itibaren düzenli olarak kaydı tutulmaktadır ve listelerde herhangi bir yöneticisinin adıyla kaydedilmemektedir²⁴.

¹⁷ Herodotos, 5.36-37. Herodotos'un burada kullandığı *syllambanō* kelimesi bir araya toplama, el koyma, gasp etme ve ayrıca tutuklamak anlamlarına gelmektedir. Bu kelimeyle birlikte *dolos* (balık yemi, kurnazca aldatma, yakalama, hile, sinsilik, kurnazlık, ihanet) isminin, ismin -de, da halinde eril ve tekil olarak *dolōi* şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Böylece Herodotos'un kullandığı "syllabontos dolōi" ifadesi, İatragoras bu tiranları 'kurnazlıkla bir araya getirerek tutukladı' şeklinde tercüme edilebilir.

¹⁸ Herodotos, 5.37.2.

¹⁹ Herodotos, 5.118, 121.

²⁰ Herodotos, 5.103 vd.

²¹ Perslerin safında Syangela tiranı Hysseldomos oğlu Pigres ve Kandaules oğlu Damasithymos yer aldı. Bk., Herodotos, 7.98. Bunun yanında Halikarnassos tiranı Artemisia Kos, Nisyros ve Kalynda'dan gelen gemilerin de içinde olduğu beş gemiye liderlik etti. Bk., Herodotos, 7.99, 195; 8.68, 87, 101-103.

²² Herodotos, 7.98.1.

²³ Herodotos, 7.194-195.

²⁴ Erken bir Leleg yerleşimi olan Termera Bodrum'un 15 km güney batısında Aspat'ın üzerindeki tepelerdedir ve modern ismi Asarlık olarak geçmektedir. Termera şehrinin Atina vergi listelerindeki yıllara göre kayıt girişi şu şekildedir: Τερμερῆς: 454/3: τερμερῆς IV, 25; 452/1: τερμερῆς V, 9; 451/0: τερμερῆς[ç] II, 11; 450/449: τε[ρμερῆς] III, 35; 448/447: τ[ερμε]ρῆς I, 24; 446/5:

Bu durum Tymnes'in oğlu Termeralı Histiaios'un hanedanlığının Pers Savaşları'ndan sonra Atina hâkimiyetinin olduğu dönemde sona erdiğinin bir göstergesi olabilir.

Dolayısıyla, Termeralı Histiaios'un 501 yılından 480 yılına kadar Perslerin safında yer aldığını gösteren deliller bulunmaktadır. Bu dönemde Perslerle Atinalılar arasındaki düşmanlık had safhadaydı. Yazıttan da görüldüğü gibi Kariyalıların özellikle Atina'ya sığınmaları Perslerle Atinalılar arasındaki sürtüşmeyi artırmış olmalıdır²⁵. Perslerle bu derece dostane ilişkileri olan Histiaios'un babası Tymnes adına, Atina'da kouros türü bir mezar anıtı yapılması tezattır. Zira Atinalılar sadece kendileriyle dost olan birisi adına bu kouros'un hazırlanmasına izin verebilirlerdi.

Özetlemek gerekirse, üzerinde Tymnes ismi geçtiği söylenen Attika kouros kaidesi 525 yılı civarına tarihlendirilebilir. Yazıtta ilk iki harfi kesin olarak belli olan ismin Tym(nes) dışında, Tyr(taio) veya Tyr(onos) gibi başka isimler olma ihtimali de bulunmaktadır. Tymnes aynı Pigres ismi gibi²⁶ yaygın bir Karia ismi olduğundan yazıtta geçen isim Tymnes olsa bile, onun farklı bir şahsiyet olması göz ardı edilmemelidir. Jeffery, Bengtson ve yukarıda bahsettiğimiz bazı yazarların iddiasının tersine, yazıtla aynı dönemde, Perslerle Atinalılar arasındaki düşmanlık göz önüne alındığında yazıtta ismi geçen bu şahsın, Herodotos'un bahsettiği ve süreklilik olarak Perslerin safında savaştığı görülen Termera tiranı Histiaios'un babası Tymnes ile bir bağlantısı olmayabilir.

Biz şimdi yeni veriler doğrultusunda özgün bir şekilde bu kişinin kimliğini ortaya koymaya çalışacağız. Mezar anıtının gösterişli olmasından önemli birisi olduğu anlaşılmaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki, bu kouros

[τ]ε[ρ]μ[ε]ρ[ε]ς I, 26; 443/442: [τε]ρ[μ]ερ[ε]ς V, 8; 442/1: [τε]ρ[μ]ερ[ε]ς V, 6; 441/0: τερμ[ε]ρ[ε]ς II, 84; 440/439: [τε]ρμ[ε]ρ[ε]ς II, 85; 433/2: τε[ρ]μ[ε]ρ[ε]ς I, 63; 425/4 (A9): τερμ[ε]ρ[ε]ς I, 154; 418/7: [τε]ρμ[ε]ρ[ε]ς I, 22. Bk., Atina vergi listeleri (AVL) I, 418-419.

²⁵ Bähler 1998, 86.

²⁶ Polyainos (7.3) Mısır kralı Psammetikhos I (664-610)'in ordusunda hizmet eden Pigres adlı bir Kariyalı'dan bahsetmektedir. Herodotos Pers kralı Kserkses'in 480'li yıllarda gerçekleşen Yunanistan seferine Kariyalı Hyssaldomos'un oğlu Pigres'in katıldığını bildirmektedir. Bk., 7.98. Bu Pigres büyük olasılıkla Pers yandaşı olarak Salamis deniz savaşında ön plana çıkan Artemisia'nın kardeşiydi ve "Kurbağalar ve Farelerin Savaşı" adlı bir savaş epiği yazmıştı. Bk., Plutarkhos, De Malignitate Herodoti, 43; Suidas, s.v. Πίγρες. Aşağıda belirtileceği gibi V. yy.'da Pigres adında bir hanedanın Karia'da Syangela şehrini yönetimi altında tuttuğu görülmektedir. Bunların yanında Pigres adında bir şahıs 360'lı yıllarda Mısır'da ayaklanan firavun Takhos adına Atina'ya giden elçilik heyetinde bulunmaktadır. Bk., Inscriptiones Graecae (IG) II² 119 = Hicks – Hill 1901, no. 121; Hornblower 1982, 156, 174, 355. K. J. Beloch Pigres'in isminden de anlaşılabileceği üzere bir Kariyalı olduğunu bildirmektedir (1967, 126).

VI. yy.'da Attika'da bulunan yabancılara ait kouros'lar arasında menşei bilinen tek örnektir²⁷. Karca yazılmış satır daha çok millî bir gururu temsil etmektedir²⁸. Orta Arkaik Dönem (600-500)'e ait bu kouroi veya figürlü mezar anıtları özel bir kişinin temsili için değil, ölenin ne tür bir vatandaşı olduğunu ve genelde hangi soya, grup veya sınıfa ait olduğunu ortaya koyma düşüncesiyle yapılmaktaydı. Genelde güzel ve evrensel aristokratik değerlerle yüceltilen bu kişiler, böylelikle onu tanımayanlar tarafından da hatırlanarak tarih boyunca onurlandırılmaktaydı²⁹. Buna binaen, bu kouros Atina'da ölen varlıklı ve yüksek sınıftan aristokrat bir Kariyalı'yı anmak ve hatırlatmak için yapılmış olmalıdır³⁰.

Bize göre, isminin sadece ilk üç harfi kesin olarak okunan bu Kariyalı aristokrat veya tiran³¹, karşılıklı mal veya hizmet değişimi sonucunda Atina yönetimi ile ilişkiye girerek buraya gelmiş olabilir. Zira antik dönemde özellikle askeri hizmet değişimi alanında bunun örnekleri görülmektedir³². Öte yandan, Arkaik Dönem (700-480) öncesinden beri Kariyalıların geniş Akdeniz coğrafyasındaki pazara sundukları en iyi hizmet paralı askerlerdi³³. Bu bağlamda, Pers kralı Kyros'un ordularının Karia'yı işgal etmeye başladığı 546/5 yılında, Peisistratos Trakya'da Pangaion çevresinden sağladığı para ve kiraladığı askerlerle tiranlık rejimi kurma teşebbüsünde bu kez başarılı oldu³⁴. Peisistratos rejimini güçlendirmek için çok sayıda paralı asker topladı³⁵. Ancak Peisistratos'un paralı askerleri veya korumalarının

²⁷ Meyer 1993, 102.

²⁸ Bähler 1998, 85.

²⁹ Meyer 1993, 107; Thomas 1989, 103-104.

³⁰ Jeffery 1962, 126.

³¹ V. yy.'da Karia'da normal yönetim şekli tiranlık (McLeod 1966, 97).

³² Taht mücadelelerinde paralı asker desteğiyle ilgili en kapsamlı örnek, Pers tahtına geçmek isteyen Kyros'un 401 yılında kardeşi Artakserkses'e karşı on bin kişilik Eski Yunan paralı askerlerinden faydalanmasıdır ve bu konuda örnekler çoğaltılabilir. Antik dönemde Karadeniz, Yunanistan, Pers ve Mısır coğrafyasında elit kesimlerin birbirlerine askeri destek sağlamalarıyla ilgili olarak bk., Herman 1987, 97-106. Özellikle Perslerin Eski Yunan tiranlarına her türlü desteği vermesiyle ilgili olarak bk., Austin 1990, 289-306. Eski Yunan coğrafyasında karşılıklı hizmet değişimiyle ilgili olarak ayrıca bk., Braund 1998, 159-180.

³³ Kariyalıların paralı askerler olarak kullanılmalarıyla ilgili olarak bk., Bergk 1882, Arkhilokhos F 24; Diehl 1936, Arkhilokhos F 40; Herodotos, 1.71; 2.61, 152, 154, 163; 3.1; 5.111-112; Diodoros, 1.66.12; 1.67.1-7; Aelianus, De Natura Animalium, 12.30; Plutarkhos, Artakserkses, 10.1-11.2-3; Strabon, 14.2.28 = FGr Hist 70 F 12; Polyainos, 7.3; Polybios, 5.36. Özellikle Mısır'da XXVI. hanedanlık dönemi krallarından Psammetikhos I (664-610) döneminde kullanılan Kariyalı paralı askerlerle ilgili olarak bk., Austin 1970, özellikle sayfalar 15-16; Miller 1971, 66-70, 93-96; Ball 1977, 317-318; Ray 1995, 1189-1190.

³⁴ Aristoteles, Athenaion Politeia, 15.2.

³⁵ Herodotos, 1.64.1.

hangi etnik grup veya gruplardan oluştuğu konusunda kesin bir tespit yapılamamaktadır³⁶. Bu konuda doğrudan bir veri bulunmamasına rağmen, aslında şu ana kadar üzerinde durulmayan ve sürekli olarak Eski Yunan anakarasında dolaşan Kariyalı paralı askerler de³⁷ Peisistratos'un koruma birliğinde görev almış olabilirlerdi. Nitekim Herodotos'un Peisistratos'un paralı askerleri için kullandığı epikouros (çoğ.epikouroi) kelimesi Kariyalı paralı askerler için de kullanılmaktadır³⁸. Kariyalıların koruma birliği olarak kullanılmalarına örnek vermek gerekirse; Herodotos Karia'dan Halikarnassoslu Praksilaos'un oğlu Kseinagoras'ın emrindeki muhafızların 480'li yıllarda Pers kralı Kserkses'in kardeşi Masistes'i koruduğunu ve Masistes'in öldürülmesine engel olduğu için Kseinagoras'ın Kilikia valisi olarak atandığını bildirmektedir³⁹. Yine aynı şekilde Kariyalılar Peisistratos'un koruma birliğinde de görev almış olabilirlerdi. Peisistratos ailesinin dostu olduğu söylenen Tisandros'un oğlu Isagoras'ın⁴⁰ soydaşlarının Karia Zeus'una taptığı yazılmaktadır⁴¹. Herodotos Isagoras'ın soylu

³⁶ Peisistratos'un Skythialı paralı askerleri veya muhafızları (Herod., 1.59.5) kullandığına dair hiç bir yazılı metin olmamasına rağmen, VI. yy.'in ikinci yarısı, özellikle son çeyreğine ait Attika kırımı ve siyah figür vazoları üzerinde görülen Skyth kostümü giymiş savaşçıların veya okçuların resimlerinden hareketle bu paralı askerlerin Skythialı olduğu iddia edildi. Bk., Vos 1963, 40-51, 56-60; Shapiro 1983, 105-114. Daha sonra Peisistratos'un kullandığı kiralık askerlerin aslında Trakya kökenli olduğu savı üzerinde duruldu. Bk., Lavelle 1992, 78-97. Bu konuda yapılan en son çalışmada ise Geç Arkaik Dönem Attika vazoları üzerinde görülen savaşçıların etnik köken olarak Skyth olmadıkları ve Skythialılara ait olduğu zannedilen kostümleri giyen savaşçıların üzerinde görülen kostümlerin aslında bir kahraman askere eşlik eden ikinci sınıf karakteri tasvir ettiği; Skyth kostümlerinin resmedilen karakterin etnik menşeyini değil yapmakta olduğu görevi sergilediği öne sürüldü. Bk., Ivantchik 2002, 23-42.

³⁷ Strabon Kariyalıların göçleriyle ilgili genelde fazla bir şey bilinmediğini bildirmesine rağmen (1.3.21), onların Akdeniz coğrafyasında göçmen ve sürekli seferlere çıkan bir kavim olduğunu da kabul etmektedir (Strabon, 7.7.2; 13.1.59; 14.2.28). Strabon özellikle 14.2.28'de Kariyalıların Eski Yunan coğrafyasında paralı askerler olarak dolaştıklarına işaret etmektedir.

³⁸ Kariyalıların paralı asker olarak kullanılmaları Eski Yunan lirik şiir yazarı Arkhilokhos'a (ca.680-640) ait bir fragmanda halk arasında yaygın hale gelen "ve bir Kariyalı gibi paralı asker olarak çağrılacağım (καὶ δὴ 'πικουρος ὡστε Κάρ κεκλήσομαι)" deyiimiyle teyit edilmektedir. Bk., Bergk 1882, Arkhilokhos F 24; Diehl 1936, Arkhilokhos F 40.

³⁹ Bk., 9.107.2. Syrakusai tiranı Gelon da önceleri koruma birliğinde görev almış, kısa zamanda kendisini göstererek sıvırmış ve bütün atlı birliklerin başına geçmişti. Nihayetinde de Syrakusai şehrini ele geçirmişti. Bk., Herodotos, 7.154.1-2.

⁴⁰ Aristoteles, Athenaion Politeia, 20.1.

⁴¹ Herodotos, 5.66.1. Bâbler IG II² 1271'i referans göstererek bu kültün Atina'da II. yy.'in başlarında kabul gördüğünü bildirmektedir (1998, 84). Megara'da da Karia Zeus'una tapınılma ihtimali vardır. Pausanias Megara şehrine bu ismin Phoronios'un oğlu Kar tarafından verildiğini ve Kar'dan dolayı Megara iç kalesinin Karia olarak adlandırıldığını aktarmaktadır. Bk., 1.39.5-6; 1.40.6. Boiotia'da Thebai yakınlarda, Kopias gölünün üzerinde, dağın eteklerinde ve Akraiphia kentinin ucunda kurulu Apollon Ptoos tapınağının rahibinin Karca konuşan bir Kariyalı olduğu bildirilmektedir. Bk., Herodotos, 8.135. Bu hikayenin doğru olduğu görüşü hakimdir. Bk., Macan 1908, Herodotos 8.135.3 üzerine yorum.

bir aileye mensup olduğunu, ancak ataları hakkında bir şey bilmediğini söylemektedir. Halikarnassos ve Knidos gibi Karia şehirlerinin kurucu devleti olan Sparta kralı Kleomenes'in 508 yılında Kleisthenes'in demokratik reformlarına karşı Isagoras'ı desteklemesi⁴², Isagoras'ın Karia bağlantısını güçlendirmektedir. Yine aynı dönemde Atina ve Attika'daki Kariyalı köle varlığı dikkate alındığında⁴³, bir Kariyalı aristokrat veya tiranın emri altında, ancak köle statüsündeki bu Kariyalı paralı askerlerin Peisistratos'un ordusunda görev almaları bir olasılıktır.

Bunun yanı sıra, bu Kariyalı aristokrat veya tiran aynı dönemde Pers kralı Kyros'un Karia üzerindeki baskısından da kaçarak⁴⁴ Kariyalı paralı askerleriyle birlikte 546 yılında veya daha sonraki bir dönemde Atina'ya gelmiş ve Peisistratos'un yönetimine destek vermiş olabilirdi. Nitekim Kariyalı paralı askerlerin, diğer ülkelerin taht kavgalarında ve iç çekişmelerinde kullanıldıklarına dair veriler bulunmaktadır. Mesela, Arselis isimli Mylasalı bir komutan Lydia tahtına Mermnadai hanedanlığının ilk kralı Gyges (ca.687-ca.657)'in geçmesine yardım etmişti⁴⁵. Bir diğer örnek ise, Psammetikhos I (664-610)'in Mısır'daki diğer krallara karşı Kariyalı ve İonialı paralı askerlerin desteğiyle tek başına hükümdar olmasıdır⁴⁶. Önemli bir statüye sahip olan bu Kariyalı'ya koruma hizmetinin karşılığında Attika'da üzerinden vergi alınmayan büyük bir toprak parçası ve askerlerine de sınırlı topraklar bağışlanmış olmalıdır⁴⁷. Adının Tym(nes) dışında, Tyr(taio) veya Tyr(onos)

⁴² Bk., Herodotos, 5.70-74; Aristoteles, Athenaion Politeia, 20.1-3; Pausanias, 3.4.2; 6.8.6.

⁴³ Bk., Demir 2005.

⁴⁴ Pers kralı Kyros'un Lydia kralı Kroisos'u yenilgiye uğratmasından sonra Perslerin Karia bölgesinde operasyonlar düzenlediği bilinmektedir. Kyros'un generallerinden Harpagos 546 yılında Karia'yı köleleştirmişti. Bk., Herodotos, 1.174.1. Herodotos Karia'da oturan halklardan bir tek Pedasalıların Harpagos'a karşı direndiklerini, ancak sonunda teslim olduklarını bildirmektedir (1.175-176). Bu arada Herodotos, Knidos gibi şehirlerin direnme niyetleri olduğunu da açığa vurmaktadır. Bk., 1.174. Aynı konuyla ilgili olarak, Ksenophon Kyros'un Sardeis'i fethinden sonra Karia'da iç savaş çıktığını ve bunu yatıştırmak için generallerinden Adusios'u gönderdiğini bildirmektedir. Bk., Kyrou paideia, 7.4.1 vd. Sonuçta, Ksenophon açık bir şekilde belirtmese de, Kyros Lydia Devleti'ne son verdikten sonra Karia'da bir iç çekişme meydana gelmişti. Muhtemelen Perslere karşı direnip direnmeme konusunda fikir ayrılığına düşmüşlerdi ve bir kısım Karia şehri Perslere karşı direnme kararı vermişti. Herodotos ve Ksenophon'dan Perslerin bütün Karia şehirlerini ele geçirme konusunda çok kararlı olduklarını ve Kyros'un bu konuda her türlü desteği verdiğini görmekteyiz. Bu hal üzerine, Tymnes de Pers baskısının yoğun olduğu bu dönemde maiyeti ile birlikte Atina'ya sığınmış ve Atina tiranı Peisistratos da faydalanmak için ona kucak açmış olabilirdi.

⁴⁵ Bk., Plutarkhos, Quaestiones Graecae, 45 = Moralia, 301 F-302 A; Gusmani 1964, 275; Pedley 1974, 96-97.

⁴⁶ Herodotos, 2.152.1-2; Diodoros, 1.66.8-12; Polyainos, 7.3. Ayrıca bk., Austin 1970, 15-16; Miller 1971, 66-70, 93-96; Ray 1995, 1189-1190.

⁴⁷ Mısır'daki koruma birlikleri gibi (Herodotos, 2.168. 1-2).

olma ihtimalleri üzerinde durulan bu Kariyalı, muhtemelen sözünü ettiğimiz hizmetinden dolayı öldükten sonra adına kouros yapılarak onurlandırıldı.

Bu bağlamda, şimdiye kadar literatürde üzerinde pek fazla açıklama yapılmamış, yine Herodotos tarafından sözü edilen Tymnes isimli bir başka şahsın, emrindeki Kariyalı paralı askerlerle bu sefer Skyth (İskit) sarayında görev yaptığı anlaşılmaktadır. Herodotos Skythialıların (İskitlerin) yabancı geleneklerden korktuklarından bahsettiği bölümde örnek olarak Skythialı gezgin Anakharsis'in hikâyesine değinmektedir. Anakharsis ülkesine dönerken Kyzikosluların Tanrıların Anası Kybele adına tertip ettikleri bayramdan etkilenir ve aynı etkinliği kendi ülkesine döndüğünde ilk önce gizli olarak yapar. Ancak bu duyulur ve kral Saulios'un kulağına kadar gider. Saulios Anakharsis'in bu etkinliğine kendi gözleriyle şahit olur ve onu öldürtür. Herodotos bu noktada Skyth kralı Ariapithes'in vekili olan "Tymnes'ten işittiğine göre" Anakharsis'in, kardeşi tarafından öldürüldüğünü bildirmektedir. Herodotos'un kendilerinden bilgi aldığı Arkhias (3.55.2) ve Thersandros (9.16.1) gibi, Tymnes de muhtemelen onun barbar ülkelerinde gezerken tanıdığı ve kendisine doğrudan bilgi sağlayan önemli şahsiyetlerden biriydi. İsminden de anlaşılacağı gibi Kariyalı idi. Herodotos'un soyu da Eski Yunan ve Karia kökenine dayandığından, Skyth ülkesini dolaşırken veya başka bir yerde⁴⁸ Tymnes ile yakınlaşmış ve Skythia halklarıyla ilgili derin bilgilere sahip olduğundan ondan faydalanmış olmalıdır. Kral Saulios'un 540 ve 530'lu yıllar civarında hüküm sürdüğü bilinmesine rağmen, Kral Ariapithes'in hükümdarlık süresi konusunda kesin veriler yoktur. Ariapithes'in oğlu Skyles'in ise Geç V. yy.'da Skythialıları yönettiği sanılmaktadır. Buradan hareketle, babası Ariapithes'in, V. yy.'ın ilk yarısında genç yaşında hükümdar olduğu kabul edilebilir. Dolayısıyla Tymnes'in Ariapithes'e vekâlet ettiği göz önüne alındığında, Herodotos (ca.464-ca.425)'un bu verileri ondan 440'lı yıllarda almış olduğunu düşünebiliriz ki bu da Tymnes'in 480'li yıllarda doğduğuna işaret eder.

Bizi burada ilgilendiren asıl mevzu Tymnes'in kimliğidir. How-Wells, Tymnes'in yarı Kariyalı olduğunu ve Karadeniz'in kuzeyinde Borysthenes nehri üzerinde bir Eski Yunan kolonisi olan Olbia'da Skyth kralının işlerini yürüttüğünü iddia etmektedirler⁴⁹. Seltman'a göre, Tymnes Karia-Skyth melezi olup Olbia vatandaşıdır ve olasılıkla ticaretle uğraşmaktadır⁵⁰.

⁴⁸ Herodotos'un Karadeniz'e gittiği konusunda şüpheler bulunmaktadır. Bk., Armayor 1978, 62.

⁴⁹ How - Wells 1913, Herodotos 4.76.6 üzerine yorum, 330.

⁵⁰ 1928, 157. Tymnes'in melezi olduğu konusunda ayrıca bk., Grant 1969, 267.

Ancak bu yazarlar Herodotos'un Tymnes'in konumu ile ilgili olarak kullandığı epitropos kelimesini dikkatten kaçırılmaktadırlar. Bu kelime, genelde antik yazarlar tarafından çocuk yaşta olan bir kralın koruyuculuğunu üstlenerek belli bir süre için kral vekilliği yapan yöneticiler için kullanılmaktadır. Bunlar genellikle krallığın ordusunda görev alan generallerden seçilmektedir⁵¹. Buradan hareketle, bu Tymnes'in de kral vekili olduğu ortaya çıkmaktadır. Tymnes tek örnek gibi görünmesine rağmen, paralı askerler olarak bütün Akdeniz coğrafyasında sürekli olarak gezen Karialıların, Arkaik Dönem öncesinden itibaren Karadeniz coğrafyasında da görev almaları söz konusudur. Nitekim Woodburn Karadeniz bölgesini ilk kolonize edenlerin bariz bir şekilde Karialılar olduğunu iddia etmektedir. Woodburn'e göre, Karadeniz kıyılarında Karialılar tarafından kurulan yerleşimlerin sonlarında Karca son ek –essus bulunan birkaç yer ismi ve bazı antik kaynaklar bunu doğrulamaktadır. Karialılar Troia Savaşı ile VIII. yy. arasındaki bir dönemde bu koloni hareketlerini başlatmışlar ve Fenikeliler gibi seyahatlerinin kayıtlarını tutmadıklarından dolayı yer isimlerinden başka bir şey bırakmamışlardı⁵². Yine yer isimlerinden hareketle, Karialıların Batı Akdeniz'de de faaliyetlerde buldukları ön görülmektedir⁵³. Özellikle Fas'ta Mogador olarak lokalize edilen "Karia Kalesi" kesinlikle önem arz etmekte olup, burada Kartaca kralı Hanno'nun Karialı

⁵¹ Özellikle bk., Thukydides, 2.80.6; Diodoros, 11.29.4; 11.66.2; 11.79.6; 14.37.6; 16.38.6; Plutarkhos, Perikles, 15.5.

⁵² Bk., Woodburn 1947, 50-52. İstanbul Boğazı'na girişin biraz kuzey batısında Trakya sahilinde Salmydessos (Midye) bu şehirlere biridir. Salmydessos halkı vahşi bir halktı ve sahillerinin farklı kısımlarını değişik halkların talanına bırakarak bölgeden geçen ve kıyının kayalık olması nedeniyle batan gemilerin talanını sistematik hale getirmişlerdi. Bk., Aiskhylos, Prometheus, 726; Ksenophon, Anabasis, 7, 5, 12 vd. Arkaik Dönem öncesinde meşhur korsanlar olduğu söylenen Karialıların bu faaliyetleriyle ilgili olarak bk., Thukydides, 1.8.1-2; Strabon, 9.1.20; Herodotos, 2.152.1-2; Diodoros, 1.66.12; Ball 1977, 318-319. Karialıların yerleştiği başka şehirler olarak Panyosos nehrinin ağzında Odessos; Bithynia kıyısında Kios (Gemlik) gösterilmektedir. Bk., Rhodoslu Apollonios, Argonautika, 1.117 üzerine düşülen bir şerh. Bu şerhte Propontis'in güney sahilinde Gemlik Körfezi'ndeki Kios şehrine ilk önce Mysialıların, sonra Karialıların ve daha sonrada Miletosluların yerleştiği bildirilmektedir: "...κατώκησαν δὲ αὐτὴν πρῶτον Μυσοί, ἔπειτα Κᾶρες, τρίτον Μιλήσιοι." Bu şehirlere Karadeniz'in batı kıyısındaki Miletos kolonisi Kallatis'in güneyinde Portus Karia; Paphlagonia sahilinde Amastris eklenmektedir. Rhodoslu Apollonios, Argonautika, 943 üzerine düşülen şerhte Megas Aleksandros'a karşı savaşan Pers kralı Dareios'un kardeşi Oksyathres'in kızının isminin ardından Amastris adını alan Sesamos şehrinin Karialılar tarafından kolonize edildiği bildirilmektedir. Amastris için ayrıca bk., Strabon, 12.3.10. Plinius Maiotis (Azak) Denizi'ne dökülen Tanais Nehri'nin ağzındaki Tanais şehrinin etrafındaki topraklara ilk önce Karialıların, daha sonra Klazomenalıların ve Maionialıların ve onlardan sonrada Pantikapaionluların yerleştiğini bildirmektedir. Bk., 6.7.

⁵³ Bk., Schulten 1936, 293.

paralı askerlerden yararlandığı düşünülmektedir⁵⁴. Dolayısıyla, genç Skyth kralı Ariapithes'in naipliğini yapan Tymnes'in de Kariyalı paralı askerlerden oluşan bir birliğin lideri olma ihtimali vardır. Skyth kabilelerinin birbirlerine düşman oldukları, kendi aralarında çatıştıkları ve ayaklandıkları bilinmektedir.⁵⁵ Yukarıda belirtildiği gibi, Skyth kralı Saulios'un tereddüt etmeden kardeşi Anakharsis'i öldürmesi o dönemde bir taht mücadelesi olduğuna işaret etmektedir. Sonuçta, çok daha sonra kral olan Ariapeithes Kariyalı paralı askerleri kullanarak tahta geçmiş veya tahta çıktıktan sonra onları kiralamış olabilir. Ariapithes'in oğlu Skyles'in Peisistratos gibi muhtemelen yabancı-lardan oluşan koruma birliklerine sahip olduğu bilinmektedir⁵⁶. Bu durumda mezar yazıtında geçen Kariyalı soylu örneğinde olduğu gibi, Ariapeithes ile Kariyalı ve soylu bir aileden gelen (muhtemelen tiran) Tymnes arasında da karşılıklı hizmet değişimine dayalı bir ilişki söz konusu olabilir⁵⁷. Belki de Tymnes Skyth sarayında kralı korumak için kiralananmış Kariyalı paralı askerlerin lideri konumunda iken, sadakatinden ve dürüstlüğünden dolayı bir süre sonra kral naipliği gibi önemli bir konuma getirilmişti.

Diğer taraftan, Karia bölgesinde yönetici konumunda Tymnes isimli başka kişiler de bulunmaktadır. Yukarıda değindiğimiz Herodotos tarafından bahsedilen Termera tiranı Histiaios'un babası Tymnes'in ismi 550-480 yılları arası-na tarihlendirilen ön yüzünde Τύμνο, arka yüzünde Τερμερικόν yazılı gümüş bir sikke üzerinde de geçmektedir⁵⁸. Bunun yanında Tymnes ismine Atina vergi listeleri (AVL)'nde rastlanmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi Attika-Delos Deniz Birliği'ne 454/3 yılından itibaren ödeme yapan Karia şehirlerinden bazılarının kayıtları şehri yöneten tiranın ismiyle düşülmektedir. Bu

⁵⁴ 633 ile 530 yılları arasında yaşadığı tahmin edilen Kartaca kralı ve seyyah Hanno'nun önderliğindeki kolonistlerin deniz kıyısında kurdukları ve yerleştikleri Gyttta, Akra, Melitta ve Arambi şehirleri arasında "Karia Kalesi (Karikon teikhos)"de sayılmaktadır. Byzantionlu Stephanos "Καρικὸν τεῖχος" kelimesini açıklarken, Eski Yunan coğrafyacı Ephoros'un (ca. 350) "Karia Kalesi"ni Herakles'in Sütunları'nın dışında Libya'da bir şehir olarak gösterdiğini bildirmektedir (=Ephoros FGr Hist 70 F 53). Bu kalenin yeri Fas'ın Atlantik kıyısında Mogador olarak lokalize edilmektedir. Bk., Harden 1948, 142-143. Bu bağlamda, Hanno'nun buraya Kariyalı paralı askerleri yerleştiği ve bunları kullandığı iddia edilmektedir. Bk., Ball 1971, 318. Yukarıda belirtildiği gibi Hannibal'in tarihçisi Sosylos, V. yy. başında Mylasa tiranı Heraklides'in savaş taktikleri hakkındaki bilgilere sahipti. Bu göz önüne alındığında Kartacalılar Kariyalı paralı askerlerden faydalanmış olabilirlerdi.

⁵⁵ Herodotos, 4.22, 65, 80; Strabon, 11.8.2-4.

⁵⁶ Herodotos, 4.78.3.

⁵⁷ Yukarıda dipnot 32'de belirtildiği gibi.

⁵⁸ Bu sikke ilk önce ca. 480-450 olarak tarihlendirildi. Bk., Head 1887, 532; 1897, LXXVII, 176. Ancak Head daha sonra ca. 550-480 olarak tarihlendirmektedir (1911, 627).

Karialı tiranlar arasında şehri lokalize edilemeyen Sambaktys⁵⁹, Syangelalı Pigres, Pikres veya Pitres⁶⁰, Idyma'lı Paktyes⁶¹, Killara'lı Sa- - - -⁶² ve Kindye'nin ismi restore edilemeyen bir yöneticisi'nin⁶³ yanında, yönettiği bölge veya şehir lokalize edilemeyen Tymnes'e yer verilmektedir. Bu tiranın listelerde “Karialıların yöneticisi Tymnes (Κάρης ὦν Τύμνης ἄρχει)” olarak yapılan kayıt girişi şu şekildedir:

TARİH	KAYIT	AVL II'DE METNE
		YAPILAN REFERANS
445/4	Κάρη[ς +ὄν Τύμνες ἄρχει]	III, 25
442/1	[Κάρης +ὄν Τύμνες ἄρχει]	V, 10
441/0	[Τύμ]νες	I, 84
440/439	[Κᾶ]ρης +ὄν Τύ[μν] (ες ἄρχει)	II, 79
425/4 (A9)	[Κᾶ]ρ[ε]ς +ὄν] [Τ]ύμν[ε]ς ἄρχει]	I, 113-114

Karia coğrafyası ve tarihiyle ilgili çalışmalarıyla bilinen Bean ve Cook, Termera sikkesi üzerinde ismi geçen Tymnes ile Herodotos'un bahsettiği Histiaios'un babası Tymnes ve mezar yazıtında ismi geçtiği iddia edilen Tymnes'in aynı şahsiyetler olduğu görüşünü kabul etmekle kalmayıp, AVL'de adı geçen Tymnes'in onun torunu olduğunu ileri sürmektedirler⁶⁴. Bu iddiaya binaen, yukarıda belirtilen ‘Termerikon’ ifadesinin yazılı olduğu sikkeden hareketle Termera şehri bir birlik oluşturmuştu. Termera Telmissos şehrinin de içine alan Halikarnassos Yarımadası'nın batı kıyısından Bitez civarındaki Pedasa topraklarının sınırına kadar olan bölgeyi yönetmekte

⁵⁹ Σαμβακτύς: 454/3: [Σαμβακτ]ύς II, 27; 452/1: Σαμβακτύς, V, 12; 442/439: 13, 14, 15. panellerin hiç birinde yer almıyor. Bk., AVL I, 394-395.

⁶⁰ Σαγγελής: 454/3: Πίικρης Σταν[γελεύς] V, 16; 450/449: Σα[γγελή]ς | +[ὄν Πίικρης ἄρχει]. Bu dönemdeki ödeme [Ἀμυνανδῆς]'i de içermektedir. I, 14 vd; 448/7: Σα[γγελ]ῆς I, 23; 447/6: Σα[γγελ]ῆς I, 25; 446/5: Σαγγελ[ῆ]ς | καὶ Ἀμυνα[νδῆς] III, 20; 445/4: Σαγγελῆς III, 30; 444/3: [Σαγγελῆς]. Bu dönemdeki ödeme Ἀμ[υνανδῆς]'i de içermektedir, IV, 25; 443/2: [Σαγγελῆς] IV, 35; 442/1: [Σαγγελῆς] V, 12; 441/0: Σα[γγελῆς] II, 83; 440/39: [Σα]γγελῆς II, 78; 432/1: Πίτ[ρ]ε[ς] | Σα[γγελ]εύς I, 66 vd; 427/6 veya 426/5: Σαγγελῆς | ὄν ἄρχει Πίτρες 28.7 vd; 425/4: [Σαγγελῆς], Karia syntēleia'sının üyesi, A9 I, 111. Bk., AVL I, 414-415.

⁶¹ Ἰδυμής: 453/2: Πακτύς Ἰδυμ[εύς] I, 15; 451/0: [Πα]κτύ[ε]ς IV, 20; 448/7: Ἰδυμ[ῆ]ς I, 25; 447/6: Ἰδυμῆς I, 27; 445/4: Ἰδυμῆς V, 27; 442/1: [Ἰδυμῆς] V, 13; 441/440-440/439: Bu panellerde yer almamaktadır; 425 (A9): Ἰδυμ[ῆ]ς I, 40. Bk., AVL I, 288-289.

⁶² Κιλλαρής: 451/0: Κι[λ]λαρῆ[ς] V, 28; 442/439: Bu panellerde yer almıyor; 425 (A9): [Κι]λλ[αρῆς] [hō]ν Σα[ἄρχει] II, 96-97. Bk., AVL I, 310-311.

⁶³ Κινδυής: 453/2: Κινδυῆς X, 9; 450/449: Κινδυῆς V, 23; 447/446: Κινδυῆ[ς] I, 113; 443/442: Κινδυῆς IV, 16; 442/441: [Κινδυῆς] IV, 16; 441/0: Panelin tamamında gözüküyor; 440-439: Κινδυῆς I, 69; 425 (A9): Κιν[δυῆς +ὄν] ἄρχει----] I, 155-156. Bk., AVL I, 312-313.

⁶⁴ Bean-Cook 1955, 147. How-Wells mezar yazıtında ismi geçtiği iddia edilen Tymnes dışında aynı bağı kabul etmektedir (1913, Herodotos 5.37.1 üzerine yorum).

idi. Tymnes'in yönetimi altındaki bu birlik Termera'nın önderliğinde 447/6 yılına kadar sürdü. Bu tarihte birlik dağıldı ve hanedanlık sona erdi. Vergi listelerinde ismi geçen Tymnes, Termera'nın yönetimini kaybetti ve yarımadanın başka bir bölümünde, büyük ihtimalle Telmissos'da 425 veya daha geç bir döneme kadar yönetimini devam ettirdi⁶⁵.

Ancak biz Herodotos'un bahsettiği ve sikke üzerinde ismi geçen Tymnes ile Atina vergi listelerinde ismi geçen Tymnes'in aynı kişiler olamayabileceği düşüncesindeyiz. Öncelikle, Bean ve Cook'un konuyla ilgili iddialarında açıklanması gereken kuşkulu noktalar vardır. Onlara göre (s. 147), sikke üzerinde geçen Τερμερικόν ibaresi AVL'de ismi geçen Tymnes'in büyükbabasının yönetimini geniş bir alana yaydığını göstermektedir. Eski Yunan nümismatik alanı uzmanı Head ise Termera sikkesi üzerine yaptığı çalışmada bu yönde bir görüş bildirmemekte ve eklemektedir: "Termera'nın Tymnes döneminden sonra herhangi bir sikke bastığı gözükmemektedir"⁶⁶. Bean-Cook Tymnes'in 447 yılında Termera'nın yönetimi kaybettiğini bildirmesine rağmen, Termera şehri yukarıda belirttiğimiz gibi (dn 24) bağımsız olarak 454/3 yılına ait vergi listelerinde gözükmemekte ve vergisini ödemektedir. Eğer Termera şehri 447 yılında Tymnes'in yönetimi altında olsaydı, listelerde "Tymnes'in yönettiği Kariyalılar" veya Pikres'in yönettiği Syangelalılar örneklerinde olduğu gibi Termera şehrinin de "Tymnes'in yönettiği Termeralılar" şeklinde 454/3-447/6 yılları arasındaki listelerde yer alması gerekirdi. Bazı yazarlar Halikarnassos şehrinin AVL'de 454/3 yılından itibaren V. yy.'ın başlarında burayı yöneten tiran Lygdamis'in adıyla kaydedilmemesinin nedenini tiran Lygdamis'in bu şehirdeki yönetiminin sona ermesine bağlamaktadırlar⁶⁷. Aynı bağlantı Termera şehriyle ilgili olarak da yapılarak, Bean-Cook'un iddiasının tersine, 454 yılından sonra Termera'nın Tymnes tarafından yönetilmediği söylenebilir.

Bean-Cook, Tymnes'in hanedanlığının 447 yılında sona erme sebebini de açıklamamakta ve Termera şehrinin 443/2 yılında daha önce 2 talanton 3000 drakhmē'lik ödemesinin aniden 3000 drakhmē'ye düşme sebebini Kariyalıları yöneten Tymnes'in listelerde 445/4 yılında ilk kez ortaya çıkarak 3000 drakhmē ödemesine bağlamaktadırlar⁶⁸. Ancak bu dönemde

⁶⁵ Bean-Cook, *ibid.*

⁶⁶ 1897, LXXVII, 176.

⁶⁷ Bk., Mcleod 1966, 96-97.

⁶⁸ Kariyalıları yöneten Tymnes'in yaptığı ödemeler için bk., AVL I, 296-297. Termera'nın yaptığı ödemeler için bk., AVL I, 418-419.

sadece Termera şehrinde değil, yakındaki Pedasa şehrinin ödemesinde de yarı yarıya düşüş olmuştur⁶⁹. Asıl problem Termera şehrinin 445/4-444/3 yılları arasında ne kadar ödeme yaptığının yazıtlarda korunamamış olmasıdır. Sonuçta, Tymnes'in birliği bozarak ayrıldığı düşünülen 447 yılından iki yıl sonra 445/443 yılları arasında da Termera 2 talanton 3000 drakhmē'lik düzenli ödemesini yapmış olabilir. Ayrılma olduğu düşünülse bile 444/3 yılından itibaren Termera ve Karialıları yöneten Tymnes'in ödedikleri miktar toplam olarak 6000 drakhmē'dir ve Termera'nın 445/4 yılından önce kesin olarak ödediği 2 talanton 6000 drakhmē'ye denk gelmemektedir. Daha gerçekçi olmak gerekirse, Termera'nın ödemesinin 443/2 yılında 3000 drakhmē'ye düştüğü yazıtta kesin olarak yazmamakta, bu restore edilmektedir. Termera'nın, yazıtlarda restore edilmeden kesin olarak 3000 drakhmē'lik ödeme yaptığı yıl 441/440 yılıdır ve aslında bu yılda sadece Termera değil, bütün Karia şehirlerinde vergi miktarlarında ödemeler azalmakta ve hatta Karia şehirlerinin çoğu özellikle 439/8 yılından sonra vergi listelerinde gözükmemektedir⁷⁰.

Karialıları yöneten Tymnes'in, kayıtları düşülen şehir sayısı açısından en kapsamlı olan 425/4 yılındaki A9 değerlendirme listesinde Syangela, Amynanda, Uranion ve Taramptos şehirlerini içine alarak hep birlikte ödeme yapan bir syntēleia üyesi olduğu görülmektedir⁷¹. AVL Yazarları bu syntēleia'nın Iasos Körfezi üzerinde merkezleşip Mylasa'yı da içine alan bölgeyi kapsadığını, Tymnes'in yönettiği şehrin veya bölgenin de Iasos Körfezi'nin biraz doğusunda Ulaş (Kasossos) yakınlarında olabileceğine işaret etmektedirler⁷². Diğer taraftan, Bean-Cook, bu syntēleia'nın Myndos Yarımadası'nın büyük bir kısmını kapsadığını öne sürerek, antik yazarlar tarafından Halikarnassos'a 60 stadia uzaklıkta olduğu belirtilen Telmissos şehrini, batıda Gürece köyü olarak lokalize etmektedirler⁷³. Ancak Tymnes'in, syntēleia'dan da çıkarım yapılabileceği gibi

⁶⁹ AVL I, 376-377.

⁷⁰ 440'lı yıllardan itibaren 40'a yakın Karia şehrinin Atina vergi listelerinden çıktığı görülmektedir. Bu şehirler ve listelerden çıkmalarının sebepleriyle ilgili olarak bk., AVL II, 212; Eddy 1973, 251-252; Demir 2004, 78.

⁷¹ Bk., Meritt 1937, 385-389; Bean – Cook 1955, 162-163.

⁷² AVL III, 211 dn 77; Meritt 1937, 388; AVL I, Gazeteer, 495.

⁷³ Bean - Cook 1955, 163. Diğer taraftan Paton – Myres, Telmissos şehrini daha kuzeyde Karadağ üzerinde Göl Köy yakınındaki antik yerleşme olarak lokalize ettiler. Bk., 1894, 375. Paton - Myres (ibid., 379) ayrıca Telmissos'da sivil hayatın bulunmadığını, burada bir ruhban sınıfı tarafından yönetilen Apollon tapınağının bulunduğu bir kehanet merkezi olduğunu ve bu şehrin merkeze bağlı bir grup köyden (κώματα) oluştuğunu savunmaktadır. Bu durumda Tymnes'in böylesine önemsiz bir yerleşmede yönetim sürdürdüğünü iddia etmek zorlaşmaktadır.

Halikarnassos'un doğusunda bir yerde hüküm sürmesi daha mantıklı gözükmektedir. Bu durum, Bean-Cook'un iddialarının tersine, Tymnes'in 447 yılında Termera şehrinden ayrılarak Telmissos'da hüküm sürme ihtimalini zayıflatmaktadır.

Bu veriler göz önüne alındığında, Atina vergi listelerinde Termera şehrinden ayrı ödeme yapan "Kariyalılar"ın yöneticisi Tymnes", Herodotos'un bildirdiği ve Termera drakhmē'si üzerinde ismi bulunan Tymnes ile akraba olmayabilir. AVL'de geçen bu Tymnes'in Skyth sarayına hizmet eden Tymnes ile bağlantısını ortaya koyacak bir delil de bulunmamaktadır.

Sonuç

525 yılı civarına tarihlendirilen bir Attika mezar yazıtı soylu bir Kariyalının Atina'daki varlığını ortaya koymaktadır. Eskiçağ tarihi alanı uzmanları zaten çok sınırlı ve dağınık olan kaynaklarda geçen isim benzerliklerinden hareketle bağlantılar kurmayı tercih etmektedirler. Şimdiye kadarki genel kanının aksine, bu yazıt Tymnes adında bir Kariyalı'ya ait olmayabilir. Bazı tarihî gerçekler doğrultusunda yazıtta geçen Skylaks'ın tarihçi ve coğrafyacı Karyandalı Skylaks ile bağlantısını kurmak da zor gözükmektedir. Bunun yanında, Herodotos'un bahsettiği ve sürekli olarak Perslerin safında savaşan Kariyalı Histiaios'un babası Termera tiranı Tymnes'in bu mezar yazıtındaki şahısla bir bağlantısının olmadığı söylenebilir. Bizim özgün olarak ortaya koyduğumuz sav şudur ki, mezar yazıtındaki ismi kesin olarak tespit edilemeyen bu Kariyalı soylu, Pers kralı Kyros'un 546 yılı civarında Karia'yı işgal etmesinden sonra Atina'ya gelmiş olmalıdır ve Atina tiranı Peisistratos'un paralı askerlerden oluşan koruma birliğinde görev yapma ihtimalinin dikkate alınması gerekmektedir. Nihayetinde öldüğünde Atinalılar kendisine güzel bir mezar anıtı yapmışlardır. Herodotos, bu savı destekler içerikte V. yy.'ın ortalarından itibaren Skyth sarayında genç kral Ariapithes'in vekillliğini yapan başka bir Tymnes'ten söz etmektedir. Bu Tymnes, Peisistratos örneğinde olduğu gibi Skyth sarayında belki de Kariyalı birliklerden oluşan kralın koruma birliğinde görev yaparken, daha sonra kral naipliği gibi önemli bir konuma gelmiş olabilir. Diğer taraftan 550-480 yılları arasına tarihlendirilen bir gümüş sikkenin ön yüzünde büyük ihtimalle Herodotos'un sözünü ettiği Termera tiranı Tymnes'in ismi geçmektedir. Tymnes adında başka bir Kariyalı tiranın "Kariyalıların yöneticisi Tymnes" olarak Atina vergi listeleri'nde kaydı bulunmaktadır. Tymnes'in ödemeleri 445/4 yılından itibaren arayla listelerde

görülüp, en son ödemesini bazı şehirlerle birlikte 425/4 yılında yapmaktadır. Şimdiye kadar öngörülenin aksine, bu Tymnes'in Herodotos'un sözünü ettiği Termera tıranı Tymnes ve mezar yazıtında geçen şahısla bir bağlantısı olduğunu ortaya koyan bir delil yoktur. Tymnes'in yaşadığı bölge bilinmemesine rağmen, Termera'dan daha uzakta Iasos Körfezine yakın bir bölgede hüküm sürdüğü zannedilmektedir.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

Aiskhylos	Aeschylus, with an English translation by Herbert Weir Smyth, Ph. D. in two volumes. 1. Prometheus Bound. Herbert Weir Smyth, Ph. D. Cambridge, MA. Harvard University Press, 1926.
Austin 1970	Austin, M. E., "Greece and Egypt in the Archaic Age", Proceedings of Cambridge Philological Society, Supplements 2 (1970), 15-16.
Austin 1990	Austin, M. M., "Greek Tyrants and the Persians, 546-479 B.C.", Classical Quarterly 40, No.2 (1990), 289-306.
Apollonios	The Argonautica, ed. G.P. Goold, trans. R.C. Seaton, Cambridge: Harvard University, 1999.
Aristoteles	Vol. 20, translated by H. Rackham. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd., 1952.
Armayor 1978	Armayor, O. K., "Did Herodotus ever go to the Black Sea?", Harvard Studies in Classical Philology, 82 (1978), 45-62.
Bäbler 1998	Bäbler, B., Fleissige Thrakerinnen und wehrhafte Skythen Nichtgriechen im klassischen Athen und ihre archäologische Hinterlassenschaft, Stuttgart– Leipzig, 1998.
Ball 1977	Ball, R., "The Karians' Place in Diodoros' Thalassocracy List", Classical Quarterly 27 No.2 (1977), 317-322.
Bean-Cook 1955	Bean, G. E - Cook, J. M., "The Halicarnassus Peninsula", British School at Athens 50 (1955), 85-171.
Bean-Cook 1957	Bean, G. E - Cook, J. M., "The Carian Coast", British School at Athens 52 (1957), 58-146.
Beloch 1967	Beloch, K. J., Griechische Geschichte III ² , Straßburg-Berlin und Leipzig, 1967.
Bengtson 1955	Bengtson, H., "Skylax von Karyanda und Heraklides von Mylasa", Historia 3 (1955), 301-307.

- Bergk 1882 Bergk, T., *Poetae Lyrici Graeci II*, Leipzig, 1882.
- Braund 1998 Braund, D., "Herodotos on the Problematics of Reciprocity", *Reciprocity in Ancient Greece* (ed. C. Gill- N. Postlethwaite-R. Seaford), Oxford University Press 1998, 159-180.
- Bury 1913 Bury, J. B., *A History of Greece to the Death of Alexander the Great*, New York, 1913.
- Carpenter - Boyd 1977
Carpenter, J - Boyd, D., "Dragon-Houses Euboa, Attica, Caria", *American Journal of Archaeology* 81, 1977, 179-215.
- Craik 1980 Craik, E., *The Dorian Aegean*, London, 1980.
- Demir 2004 Demir, M., "Peloponnesos Savaşı Sırasında (İ.Ö.431-404) Karya ve Likya'ya Yönelik Atina Seferlerinin Amaçları: Yeni Bir Gözden Geçirme", *Adalya* 7 (2004), 69-99.
- Demir 2005 Demir, M., "Antik Dönem Atina Toplumunda Karyalı Köleler", *Olba* 11 (2005), 25-48.
- Diehl 1936 Diehl, E., *Anthologia Lyrica Graeca I*, Leipzig, 1936.
- Diodoros Diodorus of Sicily in Twelve Volumes with an English Translation by C. H. Oldfather. Vol. 4-8. Cambridge, Mass.: Harvard University Press; London: William Heinemann, Ltd., 1989.
- Drews 1973 Drews, R., *The Greek Accounts of Eastern History*, Washington: the Center of Hellenic Studies, 1973.
- Eddy 1973 Eddy, K., "The Cold War Between Athens and Persia, 448-412 BC", *Classical Philology* 48, No.4 (1973), 241-258.
- Georgiev 1975 Georgiev, V.I., "Ein Versuch zur Deutung der griechisch-karischen Bilinguis", *Kadmos* 14 (1975), 64-67.
- Grant 1969 Grant, J. R., "EK TOU PARATUXONTOS PUNTHANOMENOS", *Phoenix* 23, No.3 (1969), 264-268.
- Grundy 1901 Grundy, G. B., *The Great Persian War and its preliminaries: A Study of the Evidence, Literary and Topographical*, London, 1901.
- Gusmani 1964 Gusmani, R., *Lydisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1964.
- Hammond 1967 Hammond, N. G. L., *A History of Greece to 322 BC²*, Oxford, 1967.
- Harden 1948 Harden, D. B., "The Phoenicians on the Wets Coast of Africa", *Antiquity* 22 (1948), 141-150.
- Head 1887 Head, B. V., *Historia Numorum: A Manual of Greek Numismatics*, Oxford, 1887; 2 nd ed., Oxford, 1911.
- Head 1897 Head, B. V., *Catalogue of the Greek coins in the British Museum. Vol. 18 Caria, Cos, Rhodes etc.*, London, 1897.
- Herman 1987 Herman, H., *Ritualised Friendship and the Greek City*, Cambridge, 1987.
- Herodotos *The Histories with an English translation by A. D. Godley. Cambridge. Harvard University Press, 1920.*

- Hicks-Hill 1901 Hicks, E. L - Hill, G. F., Greek Historical Inscriptions, Oxford, 1901.
- Hornblower 1982 Hornblower, S., Mausolus, Oxford, 1982.
- How-Wells 1913 How, W. W. - Wells, J., A Commentary on Herodotus I, Oxford , 1913.
- Ivantchik 2002 Ivantchik, A. I., "Who were the Scythian Archer on Archaic Attic Vases?", *Vestnik drevnej istorii*, No.4 (2002), 23-42.
- Jeffery 1962 Jeffery, L. H., "The Inscribed Gravestones of Archaic Attica", *British School at Athens* 57 (1962), 115-146.
- Ksenophon Xenophon in Seven Volumes, 3, 5 and 6., ed and trans. Water Miller, Harvard University Press, Cambridge, MA; William Heinemann, Ltd., London. Vol. 3: 1980; vol. 5: 1983; vol. 6: 1979.
- Lavelle 1992 Lavelle, B. M., "Herodotos, Skythian Archers, and the Doryphoroi of the Peisistratids", *Klio* 74 (1992), 78-97.
- Long 1958 Long, C. R., "Greeks, Carians and the Purification of Delos", *American Journal of Archaeology* 62 (1958), 297-306.
- Vanderpool 1954 Vanderpool, E., "News Letter from Greece", *American Journal of Archaeology* 58, No.3, (1954), 231-241.
- Macan 1908 Macan, R. W., Herodotus the Seventh, Eighth, & Ninth Books with Introduction and Commentary, London, 1908.
- Mason 1977 Masson, O., "Notes d'Epigraphie Carienne III-V", *Kadmos* 16 (1977), 87-94.
- McLeod 1966 McLeod, W., "Studies on Panyassis, an Heroic Poet of the Fifth Century", *Phoenix* 20, No.2 (1966), 95-110.
- Meier-Brügger 1979 Meier-Brügger, M., "Karika II-III", *Kadmos* 18 (1979), 80-88.
- Meritt et al. 1939-1953 Meritt, B - Wade-Gery, H.T - McGregor, M., *The Athenian Tribute Lists*, 4 Vols, Cambridge, 1939-53.
- Meritt 1937 Meritt, B. D., "Towns of Asia Minor", *American Journal of Philology*, 58, No.4 (1937), 385-391.
- Meritt 1954 *Archaeological Newsletter*, 30 th March 1954, 157.
- Meyer 1993 Meyer, E. A., "Epitaphs and Citizenship in Classical Athens", *Journal of Hellenic Studies* 113 (1993), 99-121.
- Miller 1971 Miller, M., *The Thalassocracies*, Albany, 1971.
- Munro 1926 Munro, J. A.R., "The Deliverence of Greece", *Cambridge Ancient History*, Vol 4, Cambridge, 1926.
- Olmstead 1948 Olmstead, A.T, *A History of the Persian Empire*, Chicago, 1948.
- Pausanias Pausanias, *Description of Greece with an English Translation* by W.H.S. Jones, Litt.D., and H.A.Ormerod, M.A., in 4 Volumes. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd., 1918.
- Paton-Myres 1896 Paton, W. R - Myres, J. L., "Carian Sites and Inscriptions", *Journal of Hellenic Studies* 16 (1896), 188-271.

- Pedley 1974 Pedley, J. G., "Carians in Sardis", *Journal of Hellenic Studies* 94 (1974), 96-99.
- Plutarkhos The Roman questions. In *Moralia*. Vol. 4. Translated by Frank Cole Babbitt. 15 volumes. Loeb Classical Library. London: William Heinemann Ltd.; and Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1936; *Malice of Herodotus: De Malignitate Herodoti* by Plutarch, ed and trans. Anthony Bowen, David Brown Book Co, 1992.
- Polyainos Polyaeus: *Stratagems of War II*, ed and trans. P. Krentz, Chicago, 1994.
- Ray 1982 Ray, J. D., "The Carian Script", *Proceedings of Cambridge Philological Society* 208 (1982), 77-90.
- Ray 1995 Ray, J. D., "Soldiers to Pharaoh, the Carians of Southwest Anatolia", *Civilizations of the Ancient Near East II*, ed. J. M. Sasson, Massachusetts, 1995, 1185-1194.
- Richter 1970 Richter, G.M.A., *Kouroi: Archaic Greek Youths. A study of the development of the Kouros type in Greek sculpture*, New York, 1970.
- Robinson – Fluck 1937 Robinson, D. M. – E. J. Fluck, *A Study of the Greek Love-Names: Including a Discussion of Paederasty and a Prosopographia*, Baltimore, 1937.
- Seltman 1928 Seltman, C. T., "The Offerings of Hyperboreans", *Classical Quarterly* 22, No.3/4 (1928), 155-159.
- Schulten 1936 Schulten, A., "Die Griechen in Spanien", *Rheinisches Museum für Philologie* (1936), 289-346.
- Shapiro 1983 Shapiro, H. A., "Amazons, Thracians, and Scythians", *Greek, Roman and Byzantine Studies* 24 (1983), 105-114.
- Strabon The *Geography of Strabo*, ed. H. L. Jones, Cambridge, Mass.: Harvard University Press; London: William Heinemann, Ltd, 1924.
- Thomas 1989 Thomas, R., *Oral Tradition and Written Record in Classical Athens*, Cambridge, 1989.
- Thukydides The *Peloponnesian War*. London, ed and trans. J. M. Dent; New York, E. P. Dutton. 1910.
- Vos 1963 Vos, M. F., *Scythian Archers in Archaic Attic Vase-Painting*, Groningen, 1963.
- Wilcken 1906 Wilcken, U., "Ein Sosylos-Fragment in der Würzburger Papyrusammlung", *Hermes* 41 (1906), 103-139.
- Willemsen 1963 Willemsen, F., "Archaische Grabmalbasen aus der Athener Stadtmauer", *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts (Athen.)* 78 (1963), 125-129.
- Woodburn 1947 Woodburn, W., *Ancient Greek Mariners with Maps*, New York, 1947.

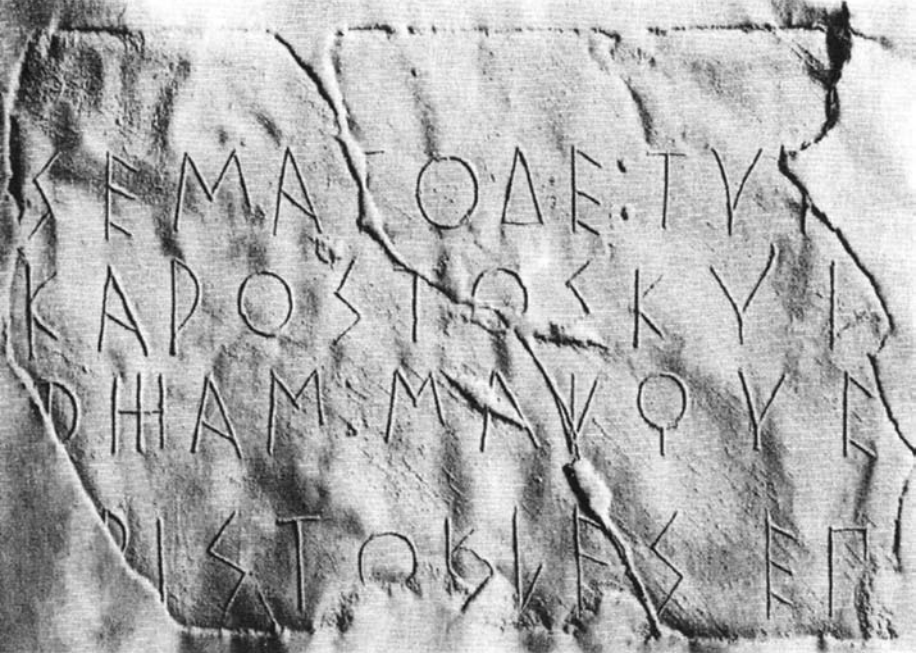

Fig. 1 Heykeltıraş Aristokles tarafından imzalanmış Kariyalı Tymnes'e ait olduğu iddia edilen kouros kaidesi üzerindeki yazıtın kalıbı (Masson 1977, 91).